

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

III Всеукраїнська науково-практична конференція,
присвячена 100-річчю заснування
Полтавського державного аграрного університету
(8 грудня 2020 р.)

м. Полтава 2020

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»:
матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*

УДК 33: 167.1
А 43

Рекомендовано до друку вченою Радою факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету (протокол № 4 від 23.11.2020 р.).

Редакційна колегія:

- **Аранчій В. І.**, кандидат економічних наук, професор, ректор Полтавського державного аграрного університету, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
- **Дорогань-Писаренко Л. О.**, кандидат економічних наук, професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень;
- **Плаксієнко В. Я.**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю;
- **Зоря О. П.**, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
- **Єгорова О. В.**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень.

Актуальні питання сучасної економічної науки: зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченій 100-річчю заснування Полтавського державного аграрного університету (8 грудня 2020 р., Полтава). Полтава: ПДАУ, 2020. 407 с.

До збірника матеріалів III науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» ввійшли результати міждисциплінарних теоретичних та прикладних досліджень актуальних проблем вітчизняної економіки.

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

© Колектив авторів

© Полтавський державний аграрний університет

ІНЖИНІРИНГ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ Сілко А. Б.....	271
ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ ПРИ АНАЛІЗІ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ Соколюк Ю. О.....	274
АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ АВІАЦІЙНОЮ ГАЛУЗЗЮ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ Табахарник О. Я.....	276
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ МОТИВАЦІЙНИМ МЕХАНІЗМОМ В ПІДПРИЄМСТВІ Труш В. В., Писаренко С. В.	279
ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ У РЕЗУЛЬТАТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА НЕПРЯМИМ МЕТОДОМ Тютюнник Ю.М.	281
УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО СТРУКТУРА Чіп Л. О.	284
СЕКЦІЯ 4. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО- КРЕДИТНИХ СИСТЕМ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ, СТРАХУВАННЯ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....	288
СТВОРЕННЯ РЕЗЕРВУ ДЛЯ ПОПОВНЕННЯ РАХУНКУ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ Бардаков В. В.....	288
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ Білоха А. К., Рощина Н. В.	290
МИТНІ ПЛАТЕЖІ ЯК СКЛАДОВА ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ Власенко О. С.	293
ТЕНЕДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ Гринчук І. А.....	296
СУЧАСНИЙ СТАН ДЕПОЗИТНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ Гуменюк Д. С.....	299

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»:
матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*

- збереження зайнятості персоналу у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- справедливий розподіл доходів і ефекту зростання преміальної частини оплати праці;
- створення умов для професійного та кар'єрного росту працівників аграрних підприємства у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- забезпечення сприятливих умов праці і збереження здоров'я працівників;
- створення атмосфери взаємної довіри і зворотного зв'язку.

Отже формування мотиваційного механізму працівників аграрних підприємств у сфері економічної діяльності являє собою комплекс організаційно-економічних, матеріально-технічних та соціально-психологічних інструментів і методів спонукання до ефективної праці для забезпечення досягнення мети мотиваційної політики [2]. Головною характеристикою механізму мотивації працівників підприємств у сфері зовнішньоекономічної діяльності є його спрямованість на досягнення цілей і вирішення завдань, що стоять перед ними.

Список використаних джерел

1. Бала В. В. Процес мотивації персоналу підприємства та його складові. *Технологический аудит и резервы производства*. № 3/3(17), 2014. С.46-50.
2. Костин Л. А. Повышение эффективности труда. Москва : Экономика, 2012. С. 284-286.
3. Кривов'язюк І. В. Теорія пропорційності функціонування та розвитку соціально-економічних систем. *Наука й економіка*. 2009. № 4 (16). Т. 2. С. 166-173.
4. Михайлова Л. І. Управління персоналом. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 248 с.
5. Притула О.В. Мотиваційні механізми в сфері підприємництва. Вип. 72. Дніпропетровськ : ДНУ, 2001. С. 50-55.

**ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ
У РЕЗУЛЬТАТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА НЕПРЯМИМ
МЕТОДОМ**

Тютюнник Ю.М.

професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, к.е.н., доцент
Полтавський державний аграрний університет

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» рух грошових коштів підприємства відображається у формі № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» або формі № 3-н «Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)» [2]. Метою складання цього звіту є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»:
матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*

інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

За НП(С)БО 1 звіт про рух грошових коштів має вертикальну форму, складається з трьох розділів, містить інформацію за звітний період та аналогічний період попереднього року. У звіті про рух грошових коштів розгорнуто наводяться суми надходжень і витрачань грошових коштів підприємства, що виникають у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Аналіз руху коштів передбачає розрахунок сум їх надходжень і витрачань у розрізі окремих видів діяльності, визначення загального залишку коштів на підприємстві, порівняння даних звітного періоду з попереднім, встановлення причин зміни надходжень і витрачань.

Для забезпечення повного і достовірного обліку грошових потоків підприємства та формування необхідної інформації у звітності використовуються два методи – прямий і непрямий.

За прямого методу грошовий потік розраховується як різниця між надходженням грошових коштів і витратами, пов'язаними з їх витрачанням. Отже, прямий метод спрямований на одержання даних, що характеризують як валовий, так і чистий потік грошей підприємства. Застосовуючи цей метод, використовують безпосередньо дані бухгалтерського обліку щодо всіх видів надходжень і витрачань грошових коштів.

Перевагою прямого методу є те, що він дає змогу оцінити загальні суми надходження і витрачання грошових коштів підприємства, виявити статті, що формують найбільший рух грошей у розрізі видів діяльності. Інформація, отримана за умови застосування прямого методу, використовується для прогнозування грошових потоків. Однак цей метод не розкриває взаємозв'язку величини фінансового результату та величини зміни коштів, зокрема не показує, чому виникає ситуація, коли прибуткове підприємство є неплатоспроможним [3, с. 165].

Непрямий метод базується на основному положенні бухгалтерського обліку, що активи мають дорівнювати сумі зобов'язань і власного капіталу (складовою якого є прибуток), і полягає у коригуванні фінансового результату на величини змін активів, зобов'язань та інших балансових рахунків.

Перевагою непрямого методу є те, що він дає можливість провести оцінювання грошових потоків на основі інформації звітності, практично не використовуючи дані аналітичного обліку, а з аналітичного погляду – пов'язати отриманий фінансовий результат і зміни грошових коштів [3, с. 165-166].

Відповідно до НП(С)БО 1 у формі № 3 (3-н) «Звіт про рух грошових коштів» рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначається з використанням прямого або непрямого методів, а рух грошових коштів у результаті інвестиційної та фінансової діяльності – прямого методу [2]. Під час складання фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»:
матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*

звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту.

У звіті про рух грошових коштів, складеному за непрямим методом, рух грошових коштів у результаті операційної діяльності (розділ I форми № 3-н) визначається шляхом коригування прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування.

Алгоритм визначення руху грошових коштів у результаті операційної діяльності за непрямим методом відображений у табл. 1. Зміст наведених у табл. 1 статей форми № 3-н розкривається у Методичних рекомендаціях щодо заповнення форм фінансової звітності [1].

Таблиця 1

Алгоритм визначення руху грошових коштів у результаті операційної діяльності за непрямим методом

№ з/п	Стаття	Рядок форми № 3-н
1.	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500
+(-)	Коригування на:	
2.	амортизацію необоротних активів	3505
3.	збільшення (зменшення) забезпечень	3510
4.	збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515
5.	збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520
-6.	Фінансові витрати ¹	3540
+(-)7.	Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550
+(-)8.	Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560
=9.	Грошові кошти від операційної діяльності	3570
-10.	Сплачений податок на прибуток	3580
-11.	Сплачені відсотки ¹	3585
=12.	Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195

1. Додаткова стаття (додаток 3 до НП(С)БО 1).

Аналізуючи грошові потоки підприємства у результаті операційної діяльності на базі інформації звіту про рух грошових коштів, складеного за непрямим методом, необхідно враховувати такі моменти [3, с. 179].

1. Позитивне сальдо, тобто чисте надходження, грошових коштів у результаті операційної діяльності забезпечує стабільність функціонування підприємства в довгостроковій перспективі. Негативний грошовий потік у результаті операційної діяльності покривається за рахунок скорочення інвестиційних вкладень та/або джерел зовнішнього фінансування.

Зростання негативного грошового потоку від операційної діяльності протягом тривалого часу, як правило, зумовлює зниження платоспроможності підприємства, навіть якщо грошові потоки від інвестиційної та/або фінансової діяльності є позитивними. Подібна ситуація у довгостроковому періоді може

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»:
матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*

призвести до того, що підприємство буде не в змозі погашати свої зобов'язання, оскільки основним стабільним джерелом для цього є надходження грошових коштів саме від операційної діяльності.

2. Дослідження динаміки грошового потоку в результаті операційної діяльності має здійснюватись одночасно з такими показниками, як темпи приросту (зменшення) чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і прибутку від операційної діяльності. Темпи приросту додатного і чистого грошових потоків у результаті операційної діяльності характеризують масштаби зростання фінансового потенціалу підприємства та рівень дохідності, досягнутий за минулі звітні періоди, що дає змогу зробити висновки про тенденції подальшого розвитку підприємства. З іншого боку, грошовий потік від операційної діяльності є індикатором ділової активності підприємства та його здатності погашати свої зобов'язання.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України № 433 від 28 березня 2013 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/sp:max100> (дата звернення 21.10.2020).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 21.10.2020).

3. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : Видавництво ПП «Астрая», 2020. 434 с.

**УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО СТРУКТУРА**

Чіп Л. О.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії
та економічних досліджень
Полтавський державний аграрний університет

Виробничий потенціал є найважливішою складовою економічного потенціалу. Економічний потенціал найчастіше трактується як здатність господарської системи засвоювати і переробляти народне багатство для задоволення суспільних потреб або як сукупність економічних можливостей, які має суспільство і які можуть бути використані для реалізації конкретних соціально-економічних цілей і завдань.